

RDEČI PRAPOR

Glasilo jugoslovanske socialne demokracije.

Izhaja v Ljubljani vsako sredo in soboto.

Na odnina za avstro-ogrske kraje za celo leto 10.40 K, za pol leta 5.20 K, za četrt leta 2.60 K, mesečno 90 vin.; za Nemčijo za celo leto 12 K, za pol leta 6 K, za četrt leta 3 K; za Ameriko za celo leto 14 K, za pol leta 7 K.

Poznamena številka 15 v.

Reklamacije so poštnine pristoje. Ne frankirana pisma se ne sprejemajo. Rokopisi se ne vračajo. Tiskovni. Knjastopna petil-vrtila (širina 88 mm) za enkrat 20 vin., večkrat po dogovoru.

58. štev.

V Ljubljani, v sredo, dne 22. julija 1908.

Leto XI.

NASLOVA: Za dopise in rokopise za list: Uredništvo »Rdečega Prapora«, Ljubljana. — Za denarne pošiljave, naročila na list, reklamacije, inserate t. t. d.: Upravništvo »Rdečega Prapora«, Ljubljana, Dunajska cesta št. 20.

Bilanca ljudskega parlamenta.

V petek se je poslanska zbornica razšla in sedaj delajo razne stranke svoje letne obračune. Kisle obraze delajo brez izjeme vse meščanske stranke dočim je socialna demokracija s svojim uspehom večalmanj zadovoljna: socialno-demokratska bilanca minulega parlamentarnega leta ni neugodna. Naša frakcija se je morala na vso moč bojevati z razredno sebičnostjo in razrednim sovraštvom buržoazije do delavstva. Od prvega trenutka so merili vsi napor združenega meščanstva na to, da osamijo naše poslance, da zlomijo in oslabe njih moč — še pred ožjimi volitvami je ministrski predsednik Beck pridno mešetiril med meščanskimi strankami ter jih postavil v skupno bojno fronto proti socialni demokraciji.

Toda ves ta trud ni prav nič zalegel: meščanska večina se ni mogla znebiti vpliva socialno-demokratske frakcije, ni se mogla odtegniti mogočnemu vtisku socialističnih idej. Socialno-demokratski kader osemindeseterih, neločen po interesnih nasprotjih, nerazdvojen po narodnih sporih, neraztrgan po osebnih spletkah, oprt na ogromno maso razredno zavednega proletarijata, je rezal kakor nož v živo meso meščanske večine in budil njeno zaspano vest. Strah pred nadležnimi osemindeseterimi je gonil meščanske poslance po potih, ki bi jih sami ne bili našli nikdar. Socialno-demokratska frakcija je bila kvas, je bila sol vsega parlamenta, nadkriljujoča vse ostalo po bogastvu inicijative in energije. Mirne vesti lahko trdimo: kar je slabega izšlo iz sedanje zbornice, je moralo premagati odpor socialne demokracije, vse dobro pa je brezpogojno pripisati na račun socialno-demokratske frakcije.

Ljudski na podlagi splosne in enake volilne pravice izvoljeni parlament je dovršil naloge, katerim kurijalna zbornica ni bila kos. Vravnal je z nagodbo gospodarsko razmerje med Avstrijo in Ogrsko, rešil je proračun. Ob tej priliki so socialno-demokratski poslanci prezentirali meščanski večini in nje izvrševalnem organu. Beckovi vladi, menice delavskega razreda, brali so pasivni konto kapitalistične družbe, kritikovali nje razredno upravo, razredno justico i. t. d. Tedaj je bila vlada prisiljena, da prizna stavkujočim pravico do straz, da pomnoži in preuredi obrtno nadzorstvo. Važna je ustanovitev socialno-politične sekcije in kreiranje ministrstva javnih del. Meščanska večina — in v to spadajo slovenski klerikalci in liberalci — je zvišala rekrutni kontingent domobrancev; socialni demokratje, ki so se na vso moč upirali tej stvari, so izsilili, da se je sprejel zakon o podpori rezervistovskim famulijam, zakon o drž. uslužbencih ter trgovskih pomočnikih. S svojim neomahljivim nastopom so zlomili hrbitišče finančnemu ministru, zahtevajočemu zvišanje zganjarine. Velevažno je dalje, da se je vlada pod pritiskom socialne demokracije zavezala predložiti do 3. novembra načrt starostnega in invalidnega delavskega zavarovanja.

Socialni demokratje so zahtevali v svojih nujnih predlogih **scenitev kuhinjske in živinske soli, scenitev cukra, zahtevali 20.000.000 kron za železničarje, 4.700.000 kron za poštarje**, terjali so od vlade, da predloži **deželni zborom načrte, sloneče na podlagi splosne in enake volilne pravice, toda meščanska večina s slovenskimi klerikalci in liberalci je vse te predloge po vrsti odklonila**. S tem je ljudstvo oškodovano v svojih najvitalnejših interesih!

Nekaj pa je le koristnega tudi na tem! Ljudstvo spoznava svoje prijatelje in sovražnike, tisti ki so lani drveli še že Hribarji in Gostinčarji, se

danes, ko vidijo na lastno oko, prijemljejo za glavo, in dajejo nam prav, ki smo jih pravočasno svarili pred temi političnimi kimavci. Slovenski klerikalci in liberalci so najboljši agitatorji za našo stranko!

Narodni kompromisi.

(Dopis iz Trsta.)

Na Primorskem imamo letos dobo narodnih kompromisov in »zgodovinskih« dni. Slovenski, hrvaški in italijanski narodni politiki so sedli za zeleno mizo in sestavili ter odobrili kompromisne načrte glede volilnih reform za deželne in mestne zastope. Nič ni bilo bolj klavnega od teh kompromisnih načrtov in od načina, po katerem so bili izpeljani. Politika primorskih narodnih zastopnikov ni dobila morda še nikdar hujše klofute od vlade, nego ravno v dobi narodnega kompromisa. Vodja avstrijskih kompromisnikov, ministrski predsednik Beck, je prisilil zastopnike primorskih narodnosti, da so sedli za eno mizo, tam pa jim je ukazoval. Kompromisi so bili končno narejeni in tiste dni je slavilo meščansko-narodno časopisje kot zgodovinske. Na dolgo in široko se je pisalo o težkočah, ki jih je bilo treba prebiti, da se je prišlo do sporazumljenja. V najrnejših barvah se je slikalo preteklost, narodne boje in narodno sovraštvo. Marsikdo se je že čudil in se povpraševal, zakaj in kako se je sovražilo doslej slovensko in ital. ljudstvo na Primorskem. Celo skeptiki in ljudje, ki imajo resnično in globoko hrepenenje po ljubezni med narodi, so se čudili pogumu narodnih voditeljev, čeprav so natihem dvomili o uspehih kompromisov. Prišlo bi bilo morda res do vspeha, če bi bili kompromisniki pozabili na programe svojih strank in če bi ne bili pozabili, da razven zastopnikov živi tudi tisto od njih zastopano ljudstvo, ki je takšno, kakor so si ga bili sami vstvarili še pred kompromisi in ki sluša svoje voditelje najraje takrat, kadar bi jih ne smelo. Narejeni so bili kompromisi, toda nihče ni maral pripraviti ljudstvo nanje. O kom-

PODLISTEK.

Gospa iz Verone.

Spisal Oenatole France.

Puella autem moticus dixit: «Satanas, trado tibi corpus meum cum anima mea». (Quadragesimale opus declamatum Parisiis in ecclesia St. Johannis in Gravia per venerabilem patrem Sacrae scripturae interpretem eximium OI. Maillardum, 1511.)

Sledeče je dobil prečastiti gospod Adone Doni v arhivih samostana Santa Croce v Veroni:

Gospa Eletta Veronska je bila tako čudovito krasna in lepega telesa, da so dali mestni učenjaki, ki so docela poznali zgodovinsko istino in bajko, njeni materi imena Satona, Leda in Semele, da so na ta način izrazili svoje prepričanje, da je položil njen sad vanjo bolj verjetno bog Jupiter kakor kak umrljiv mož, kakor so bili soprog in ljubimec imenovane dame. Ampak najmodrejši, posebno Fra Battista, ki je bil pred menoj prior samostana Santa Croce, so trdili, da izvira taka lepota telesa iz vragovih del, ki je umetnik v tem zmislu, kakor ga je umeval Nero, cesar Rimljanov, ko je umirajoč zaklical: »O kak umetnik umrjem!« In nobenega dvoma ni, da bi ne bil satan, sovražnik božji, ki je zelo spreten pri izdelovanju kovin, prav tako spreten pri upodabljanju mesa. Jaz, ki tu-le govorim z Vami, sem, ker se spoznam po svetu,

videl marsikdaj zvonove in podobe iz človeške roke, ki jih je ustvaril sovražnik človeškega rodu. Umetništvo na stvari je prekrasno. Slisal sem tudi o otrocih, ki jih je položil vrag ženskam v naročje, toda glede tega mi je jezik vezan po izpovedni molčečnosti. Ne bom torej družega povedal nego to, da se je na poseben način govorilo o rodu gospe Elette. Videl sem damo v prvič na veronskem trgu na veliki petek leta 1320, ko je dokončala štirinajsto leto. In od tega časa sem jo videl zopet na izprehajališčih in v cerkvah, ki so jih dame rade obiskavale. Podobna je bila sliki, ki jo je ustvaril mojster.

Imela je lase kakor iz tkanega zlata, čelo belo, oči pa take barve, kakor se jo dobi le pri nekem zelo dragem kamenu, akvamarinu; lica kakor rože in nos raven in fino urezan. Njena usta so bila začrtana kakor Amorjev lok in so ranila smehljaje; in tudi bradica se je smejala kakor usta. Celotelo gospe Elette je bilo ustvarjeno za užitek ljubečim. Njena prsa niso bila zelo velika, vendar je dvigalo strajco dvoje polnih in zelo ljubkih okroglin. Prav tako vsled svojega svetega opravila kakor tudi zategadelj, ker sem jo videl vedno le v cestnih oblačilih, Vam ne morem opisati ostalih delov njenega telesa, ki so vsi pričali o svoji popolnosti pod pokrivačim jo blagom. Reči Vam morem samo to, da ni mogla, če je bila na svojem navadnem prostoru v cerkvi San Zenone, napraviti nobenega gibljaja, bodisi, da bi se bila dvignila, bodisi pokleknila ali pritisnila čelo na desko, kakor

zahteva trenutek, ko se povdiguje sveto telo Jezusa Kristusa, da n. bi bila vtila vsem možem, ki so jo zagledali, zgočega koprnenja, držati jo v svojih rokah.

Poročila pa se je gospa Eletta s petnajstimi leti z Antonijem Torloto, nekim advokatom, ki je bil zelo učen mož in na zelo dobrem glasu, zelo bogat, toda že zelo star in tako debel in neokreten, da se ni vedelo, kadar je nesel veliko usujeno vrečo, v kateri je nosil svoje spise, katera vreča nosi drugo.

Vsakega je bolelo pri misli, da naj postane vsled moči zakramenta sv. zakona, ki je bil postavljen v večni blagor človeštva, najlepša dama v Veroni last tako starega, hirajočega moža. In modreci so gledali bolj žalostni nego presenečeni, kako je mlada gospa Antonija Torlota uporabila prostost, ki jo ji je dal njen mož, ki je cele noči reševal probleme o pravici in krivici, in sprejemala skrivaj najlepše veronske viteze. Ampak veselje, ki ga je pri tem občutila, je črpala iz sebe in ne iz njih. Ljubila je sebe, ne nje. Imela je vedno le slo nad svojim lastnim mesom. Njej sami je veljalo njihovo hrepenenje, njihova sla, njihove laskavosti. In vsled tega se mi zdi, da je bila prav posebno obtežena z grehom mesa. Zakaj čeprav nas ta greh loči od Boga, kar priča o njegovi veličini, je resnična trditev, da gleda visoki sodnik na mesene grešnike tu doli in na onem svetu z manjšim srdom, kakor na skopuhe, izdajalce, morilce in vse one hudobneže, ki prodajajo svete reči, — v ko-

promisih se je pisalo dolge članke na uvodnih mestih narodnjaškega časopisja. Verni čitatelji dnevnih notic niso vedeli o vsej tej komediji ničesar. Živeli so namreč še vedno v narodnih bojih, živeli so med dnevnimi noticami in dnevnimi dogodki. Živeli so še nadalje v dobi ščuvanja proti vsemu, kar ni prisegalo na »Trieste o nulla«, na dvatisočletno kulturo, na italijanstvo, oziroma na slovanstvo Istre, Trsta in Primorja sploh. Kajti vsak pošten naroden časopis je smatral za svojo dolžnost, zagovarjati na prvi strani narodno sporazumljenje in ljubezen, na drugi in tretji strani pa ščuvati še nadalje narod proti narodu in zasramovati narodnega nasprotnika. Na prvi strani so verovali, na drugi pa tajili. In zmagale so dnevne notice, dnevni dogodki. Zmagale so razmere, ki jih kompromisniki niso hoteli, niti ne premeniti in ki so jih bili sami ustvarili. To je bil vsega obžalovanja in pravične sramote vreden konec klavnih »zgodovinskih dni« in meščansko-političnih kompromisov.

Na enkrat je bilo konec farse in ko je padlo zagrinjalo zadnjikrat, so bili vsi presenečeni. Farsa je bila dobro uprizorjena, ko pa so stopili na zrak, so se čudili. Tako lep je bil vrt na odru in solnce je sijalo z vedrega neba — zunaj je pa še vedno bliskalo in grmelo kakor tedaj, ko so stopili v gledališče.

Prišli so hrupni dogodki v Pulju, Gorici, Trstu in drugod. Italijani so kakor prej nasprotni slovenskim šolam, slovenskim napisom, slovenskim trobojnicam i. t. d.; celo premostitvi učiteljskega iz Kopra v Gorico nasprotujejo. Na enak način nasprotujejo Slovenci in Hrvati italijanskim zahtevam. Na mir in ljubezen je pozabil celo najbolj vneti zagovornik kompromisov in v najlepšem cvetju imamo spet narodno sovraštvo in naroden bojkot. Zmagale so dnevne novice.

Že davno smo bili prepričani, da je meščanstvo nezmožno, ublažiti narodne boje, kaj še, da bi bilo zmnožno, rešiti narodno vprašanje. Nezmožno je že zato, ker še nikdar ni skušalo, pridobiti si to zmožnost. Udalo se je zadovoljno narodnemu šovinizmu in ne kaže, da se ga hoče posluževati še nadalje, zato da bi se ob narodnih bojih pozabilo na socialne boje. Meščanstvu so postali na ta način narodni boji vprašanje politične ekzistence.

Dnevne novice primorskega meščanskega časopisja igrajo veliko ulogo v podžiganju narodnega sovraštva. Tudi shodi, ki jih prirerajo slovenski, hrvaški in italijanski narodnjaki nimajo največkrat nobenega drugega namena, še manj pa drugega vspeha. Italijanski govorniki pripovedujejo o barbarih Slovanih, Gregorin ali Ryb. F pa o po-

likor se slabe želje, ki razburjajo poltne ljudi, ne porodijo zaradi samih sebe, temveč kažejo le kot oskrunjeni ostanki prave ljubezni in ljubezni do bližnjega.

Ampak gospa Eletta, ki je ljubila edinole samo sebe, je bila mnogo bolj daleč od boga kot mnogo drugih žen, ki so bile premagane od svoje pohotnosti. Ta pohotnost je bila zaradi nekega drugega. Poltenost gospe Elette pa je bila zaradi nje same. Kar sem tu povedal, naj bolje pojasni nadaljevanje povesti.

V starosti dvajsetih let je zbolela in čutila, da se bliža smrt. Tedaj pa je neizrečeno žalostno obžalovala svoje lepo telo. Pustila se je obleči od svojih služabnic v svoja najlepša oblačila, ogledavala se je v zrcalu, ljubkovala z obema rokama nedrje in ledje, da bi uživala še enkrat svoje lastne čare. In ker ni hotela trpeti, da bi to od nje same oboževano telo snedli črvi v vlažni zemlji, zaklicala je umirajoča z globokim vzdihom vere in upanja:

«Satan, vročeljubljeni satan, vzemi moje dušo in moje telo! Satan, ljubi moj satan, usliši moje molitev, vzemi moje telo z mojo dušo!»

Prepeljali so jo po stari navadi z nepokritim obličjem v San Zenone, in kar pomnijo ljudje, še ni nihče videl tako lepega mrliča! Med tem, ko so pa duhovniki okoli nje peli in brali zadušnico, se je zdela, da počiva zamaknjena v rokah nevidnega ljubimca. Po svečanosti so krsto gospe Elette skrbno zaprli in spustili v sveto zemljo med grobove, ki obdajajo cerkev San Zenone in med katerimi se nahaja nekaj antiknih sarkofagov. Toda naslednjega jutra je bila zemlja, ki je bila nametana na mrtvo, razkopana in videlo se je, da je bila krsta odprta in — prazna.

lentarjih in regnikolih. In oboje narodnjaško časopisje tekmuje med seboj, kdo bo ostudnejše obrekoval in črnil ljudstvo nasprotnega naroda. Če se izve, da je avtor tega ali onega zločina Slovenec ali Hrvat, berete v italijanskem narodnem časopisju takoj notice o barbarih Slovanih, ki so prišli bosi čez hrib. Ampak v odgovor objavljajo slovenski in hrvaški narodnjaški časopisi poglavje o regnikolih. In gonja, ki jo je pričelo naše narodno novinstvo zoper revne podanike italijanskega kraljevstva in nič manj gnusna, nego ona italijanskih listov zoper sinove »barbarskih Slovanov«.

Statistika res dokazuje, da dajeta Kalabrija in Sicilija največji odstotek zločincev. Ampak slovensko časopisje ni zato še opravičeno, da blati ves italijanski narod. Boljše bi bilo, posvetiti v razmere, ki vstvarjajo te žalostne odstotke zločincev drugod in tudi pri nas.

Saj je naša kapitalistična družba največji zločinec, ker je rediteljica zločinov! In kaj bi rekli o pisavi narodnjaškega časopisja na Primorskem o poznanih dogodkih v Gorici? Ali ni bilo to pravo tekmovalje v špijonaži? Če se je poznalo ime koga, ki je znil kaznjivo besedo, se ga je takoj objavilo v listu. Človek bi skoro mislil, da so bili od policije plačani za špijonažo.

Dokler se bo ta metoda boja nadaljevala, bodo vsi kompromisi, sklenjeni za mizami ministrskih sob, ostali brezuspešni. — Dokler se bo pisalo na prvih straneh slavošpeve o kompromisih in sporazumljenju, med dnevnimi novicami in vsakdanjimi dogodki pa ščuvalo narod proti narodu, do tedaj je in bo vsak kompromis prazen papir. Če so narodne stranke res zastopnice gotovih slojev naroda, potem je vsak njih korak narejen v imenu naroda in torej tudi vsak kompromis. In če je stvar taka, je treba narod na sporazumljenje tudi pripraviti. Slaviti vzvišenost ideje o bratski ljubezni med narodi postane čisto navadna lumparija, ako se na drugi strani idejo smeši in skruni z obrekovanjem drugih narodov.

Toda meščansko časopisje bo ostalo kakor je — in z njim vsa hinavska narodnjaška politika. Zgodovinska naloga delavstva je, da ustvari tla za resnično sporazumljenje med narodi — in delavstvo bo znalo to svojo nalogo izpolniti!

Politični odsevi.

Podržavljenje železnic. Med državno upravo in vodstvom privatnih železnic se je doseglo popolno soglasje, vsled česar preidejo v državne roke železnice avst. železnične družbe, avst. severozapadna železnica ter južnoseverno-nemška zvezna železnica.

Ne navadna delavnost ogrskega parlamenta. Strah pred splošno in enako volilno pravico je vladajočim bečarom na Ogrskem stopil korenito v ude. Parlamenta se je polotila ne navadna nervoznost. Na eni strani si hočejo sedaj, ko še čutijo moč v svojih rokah, zagotoviti kar največ postojank v javnem življenju in si z »gospodarsko« zakonodajo napolniti na stroške produktivnih slojev svoje žepe. Pri tem jim marsikatero naigra njih absolutna nezmožnost, ki jim je obesila na pleča tudi ime analfabetov. S poselsko novelo so vpeljali čisto srednjeveške razmere za služinčad. Z zakonom o žganjarini so naklonili zemljskim magnatom bogato darilo, s tem da so odzeli velik del kontingenta za proizvodnjo žganja industriji in da so prepovedali izvoz odpadkov v tujino. Z organizacijo poljedelskih zbornic, ki bodo čisto v rokah velikih magnatov, so si zagotovili gospodstvo za bodočnost. Te zbornice so obdarjene z legislativno inicijativo in z obsežno policijsko kontrolo nad poljedelskimi organizacijami. Po drugi strani pa so se skušali z raznimi demagoškimi umetnijami pripraviti za volilni boj z demokracijskimi elementi. Sklenili so eksekucijsko postavo, po kateri bodo kmetje, obrtniki i. t. d. močno obvarovani pred rubežnijo; da s tem ti ljudje izgube ves kredit, na to madjarski modrijani niso pomislili; saj pa tudi stoji na čelu jurističnega ministrstva mož, ki o pravu in o pravosodju prav nič ne razume. Tako se je ob razpravi tega zakona pripetila sitna zgodba. Malkontent Nagy je predlagal, da se proglase pokojnine uradnikov in uradniskih vdov za nezarubljive. Justični minister je pritrdil in zbornica je predlog sprejela. V tem pa stoji v zbornici ministrski predsednik Weckerle in ko izve, za kaj se gré, zakliče: kaj ste znoreli? Potem se dajo vpokojiti jutri vsi uradniki, da se otresejo nadležnih upnikov! Justični minister je postal vsled blamaže rdeč kot kuhan rak in nervozno mečkal v roki neke papirje, iz zadrege jih je rešila gosposka zbornica, ki je predlog odklonila.

Zmaga socialne demokracije na Finskem. Finska socialna demokracija ni le obranila svojih

dosedanjih osemdeset mandatov, pridobila je še tri nove, tako da šteje frakcija v finskem parlamentu trinosemdeset poslancev. Gotovo je, da bo socialno-demokratska stranka najzanesljivejša garancija za ohranitev ruske konstitucije, ki je sol v očesu ruskega absolutizma. Kakor poročajo iz Helsinkfors, je bilo izvoljenih v Finski deželni zbor: 25 pristavev švedske stranke, 25 mladofincev, 54 starofincev, 83 socialnih demokratov, 9 agrarcev in 2 člana krščanske delavske zveze.

Odprava verskega pouka na rimskih šolah. Rimski občinski svet je odpravil na vseh šolah brez izjeme verski pouk. To je papežu hudo vznemirilo. Pred nekaj dnevi je povabil k sebi časnika ter mu razložil svoje bolečine. Dejal je: »Če bi le mogli premeniti človeške glave. Zlo stopa kakor vino v glavo in glave so kakor zvonovi, ki jih treba preliti, če se ubijejo. Žal, da se človeških glav ne da preliti, če so pokazene.« V tem se gospod papež res ni motil. Rima ne bodo premagala peklena vrata, temveč te neprelite človeške glave.

Srbaka vladna kriza — rešena. Mladoradikalna stranka je pritrdila kompromisu, ki so ga predlagali staroradikalci. Ministrstvo sestavi Velimirović. Skupščina reši letošnji proračun brez apaske in trgovsko pogodbo z Avstro-Ogrsko. Nato vstopi v kabinet troje mladoradikalcev v svrhu, da se izvede revizija volilnega in občinskega zakona. Nove volitve se morajo izvršiti najkasneje do 8. septembra prihodnega leta.

Politično gibanje v Turčiji. Kakor kažejo vsa znamenja, stoji osmanska država pred usodnimi dogodki. Nenavadno je, da se vzdigujejo mohamedanski narodi, ki jim koran prepoveduje vsako politično delovanje, katero se ne sklada s slepo pokorščino sultanu, proti zastarelemu absolutnemu državnemu sistemu. Državni prevrat, ki se odigrava v Perziji, mladoturško gibanje in vojaške revolte v Macedoniji niso drugega nič, kot pojavi mogočne duševne revolucije proti orijentalnemu despotizmu. — Mladoturki, ki so že doslej agitirali tajno, po načinu ruskih nihilistov z let sedemdesetih, nastopajo čez dalje bolj javno, čez dalje agresivnejše. Revolucionarni letaki in lepaki so se v nekaterih turških pokrajinah, zlasti v Macedoniji, že popolnoma vdomačili. Voditelji mladoturške stranke so začeli z agitacijo v tujini, v Parizu, v Ženevi; dijaki in uradniki so jo prenesli domov, kjer je kmalu pognala korenine. Propagandisti so začeli s svojim delovanjem najprvo v armadi, ki je glavni stebel turškega absolutizma, in sicer z velikim vspehom. Proklamacije in letaki mladoturške stranke se razširjajo v ogromni množini med vojaštvom. Sedanje vojaške revolte so sad tega agitatoričnega dela. Po poročilih iz Soluna je ves tretji voj na tem, da prestopi v tabor revolucije. Okoli 200 častnikov se je zaklelo, da izvojujejo ustavo za vsako ceno.

Umetnost in književnost.

«Kapitalistični razred.» Pod tem naslovom je izšla te dni v založbi »Delavske tiskovne družbe« v Ljubljani brošura, ki je prav sedaj aktualna. »Kapitalistični razred« je namreč III. del Eifurtskega programa, ki ga je napisal K. Kautský. Razpravlja o kartelih in gospodarskih krizah. — Brošuro je poslovenil sodr. Anton Kristan. Cena brošure 30 vin. Dobi se pri »Delavski tiskovni družbi« v Ljubljani.

«O konsumnih družtvih.» Sedaj, ko »Slovenski Narod« zopet zabavlja proti konsumnim društvom in prorokuje novoustanovljenemu konsumnemu društvu za Ljubljano in okolico zgodnjo smrt, opozarjamo cenjene čitatelje, naj si nabavijo brošuro »O konsumnih družtvih«, iz katere se bodo poučili, kako je »Slovenski Narod« neumen in — zloben! Brošura stane 20 vin. Dobi se v »Delavski tiskovni družbi« v Ljubljani, Dunajska cesta št. 20.

«Nevarni socializem.» Krasno delo sodruga Elbina Kristana pod naslovom »Nevarni socializem« izide tekom prihodnjih štirinajst dni v založbi »Delavske tiskovne družbe« v Ljubljani.

Cenjene naročnike, ki še niso ponovili naročnine za III. četrtletje, prosimo, da store to v najkrajšem času, ako nočejo, da se jim list ustavi.

Domače stvari.

Mrtva stranka. Da je prenehala izhajati »Nova Doba«, bi zase ne bil posebno važen dogodek; list je bil pust kakor žaganje, nihče ga ni bral in zato tudi nihče ni jokal ob njegovi smrti. Z njim pa je prav mirno v Gospodu zaspala tudi slavna »Gospodarska stranka«; in za smrtjo te »stranke« se skriva smisel, ki je besede vreden. Že nekaj let je tega, kar se mlajši in živahnejši elementi v staroliberalni stranki na tihem puntajo. Čisto naravno je, da se ljudje, ki bi res radi politično živeli, ne počutijo posebno dobro v družbi klike, ki je nesposobna za vsako redovito delo in ki pokaže

nekaj življenja samo tedaj, kadar ji priložnost dovoli, da je nasilna. Iz kroga teh mladih puntarjev se je rodila pred poldrugim letom »Gospodarska stranka«, ki si je napravila tudi svoja glasilo, »Novo Dobo«. Z prvim nastop te »stranke« je bil nadvse nesrečen — nastopila je brez programa in brez temperamenta. Staroliberalni program je obstajal navsezadnje samo se iz spodnjega krila farovške kuharice; nikakor pa ni resnica, da bi bilo to interesantno oblačilo vsebina in višek vseh teženj slovenske buržoazije. Da je bila zbrala mlada frakcija vse, kar je še resnične volje in težnje v tej buržoaziji ter zavedno in s temperamentom zastopala to voljo in težnjo, bi se bila morda porodila iz liberalnega mrtvega trupla živa in razmeroma krepka meščanska stranka. Ali voditelji »Gospodarske« so od vsega začetka manevrirali s tako naravnost ženjalno nespretnostjo, da so zavozili, še predno se je voz premaknil. Ob lanskim državnoborskim volitvah, ko je politično življenje na Slovenskem zavalovalo tako burno kakor nkoli poprej, se sploh genili niso, dasi so imeli svoj list, svoj strankarski odbor in, kakor so trdili, tudi nekaj pristašev. Nato pa je prišel kmalu naravnost smešen preobrat. Stranka, ki se je rodila iz krogov liberalnih puntarjev in o kateri je ves svet sodil, da se smatra za naslednico meščanske liberalne stranke, je postala čez noč — kmetška stranka; in sicer ne slovenska agrarna stranka, temveč zgolj kmetška stranka za ribniško dolino. Popolen polom pa je prišel ob zadnjih deželno-zborskih volitvah. Poglavar »Gospodarske stranke« je kandidiral v Ljubljani poleg pristnega klerikalca; in dasi ni iskal klerikalne pomoči — vedel je, da mu bo prostovoljno dodeljena. Takrat je bila že zapečatena usoda mrtvorojene stranke; s sumnjivo taktiko v Ljubljani in s porazom v ribniški dolini je bila izpolnjena. — žalostno življenje in še žalostnejši konec »Gospodarske stranke« je živo znamenje, da svobodomiselnost slovenske buržoazije sploh ni več sposobna za samostojno in resno politično življenje. Peščica starokopitnih liberalcev, ki se zbira okoli Tavčarja, je le ostanek stranke; solznonarodnjaški brezprogramni Hribarjevci so tudi vse kaj drugega prej nego politična stranka. Kar je streberjev, ki bi se radi politično izživeli, stopajo odkrito v klerikalni tabor; tisti redki ljudje, ki so si ohranili resnično svobodomiselnost, pa simpatizirajo z delavsko stranko, s socialno demokracijo. Tako je odgospodarila stranka, ki je nekoč vladala na Slovenskem; in vsak poskus oživljenja se je izjalovil in se mora izjaloviti.

Gonja proti učitelstvu. Dan za dnem nadaljuje »Slovenec« z vso besnostjo svoje ščuvanje in hujskanje proti neklerikalnim učiteljem. Napada, denuncira, žuga. Vse to s popolnoma jasnim namenom, da bi se učitelji zbal za svoj vsakdanji kruh, ki jim ga dežela itak ne reže predebelo, in da bi se v tem strahu uklonili ter zlezli pod komando farovža. Kl rikalcem se nepotrebno zdi, da bi le z najtanjšim plaščem sramežljivosti prikrivali svojo nasilnost; ob vsaki priliki kažejo z blagoslovljenim svojim prstom na dejstvo, da imajo v deželnem odboru že večino in da jo v deželnem zboru čisto gotovo dobe. In z jasno besedo se to glasi: »Učitelj, ali veš, kaj ta večina pomeni? Vrzi o pravem času svoje prepričanje pod klopi!« — V brezmočni, leni in bojazljivi liberalni stranki učiteljstvo ne bo dobilo zaščite, kadar mahne preko njega črna palica. Klerikalci nameravajo na Kranjskem storiti, kar so storili krščanski socialci na Nižavstrijskem: poklerikaliti solo do dna, učitelje pa napraviti za svoje mežnarje. Tej nameri se mora ljudstvo z vso močjo v bran postaviti. Ljudstvo ne more in ne sme dovoliti, da bi vzgojevali njegovo mladino breznačajni ljudje, farovski hlapci! Klerikalci naj malo pomislijo, da je boj za solo najnevarnejši boj in da v njem ne bodo imeli opraviti samo z liberalci, pred katerimi so res že izgubili ves respekt, temveč z delavstvom, ki nikdar ne bo dovolilo, da bi se mu mladina poneumnila in potrapila v farovških šolah!

Ali je podraženje piva potrebno? Pivovar narji kriče, kakšno izgubo imajo pri izdelovanju piva. Nasprotno pa dokazujejo njihovi lastni, oziroma uradni podatki. Vlezano pivo velja pivovar narja po dotičnih podatkih hektoliter 16 kron; imajo torej, ker ga dajo gostilničarjem po 26 kron (na Štajerskem), 10 kron dobička pri hektolitru. Pri marčnem pivu bi imeli sicer nekaj manj dobička, a ga prodajajo gostilničarjem po 4 krone dražje. Če torej izdela pivovarna 360.000 hektolitrov piva na leto in ga proda, napravi trinpol milijone kron dobička. Če pa ne bi bil ta račun pravi, so podali neresnične podatke za podlago delavski zavarovalnici proti nezgodam v škodo delavstvu.

Novo Slovanstvo. Češki socialistični publicist F. V. Krejci je objavil v reviji »Akademie« članek o »novem Slovanstvu« in praško glasilo češke socialne demokracije, »Pravo Lidu«, ga je ponatisnilo. Pisatelj utemeljuje globoko in pravilno, zakaj to novo zblíževanje in zmirom treznejše medsebojno spoznavanje slovanskih narodov ni in ne ostane samo lepa utopija, kakor za časa Kollárja, temveč, da ima to »novo Slovanstvo« veliko bodočnost in zgodovinski pomen. Ta moderna zavest skupnosti, to stremljenje po enotnosti je nekaj povsem naravnega in nujnega, kajti Slovani niso le pleme, kakor Germani in Romani, temveč z

večjo pravico bi se imenovali narod; da so ostali jezikovno in kulturno ločeni, je zakrivil edinole neugodni politični razvoj. Slovanska ideja ima bodočnost in opravičenost, ker ne temelji več na carofilstvu, na političnem in kulturnem konservativizmu, temveč na demokratizmu. Novo Slovanstvo ne bo zapreka socialistični internacionali, temveč ji bo v korist. »V oni meri, kakor bo napredovala zavest duševne in kulturne enote Slovanstva, se bo čedalje več moglo govoriti o slovanskem socializmu, kakor določenem in enotnem tipu.«

Na zanimiva izvajanja Krejčijeva se najbrž po priliki še povrnemo. Danes smo omenili njegov članek posebno zategadelj, ker ga je tržaska »Edinost«, hinavska in neumna kakor ponavadi, objavila z izrecnim namenom, da bi podstavila nogo slovenski socialni demokraciji. Krejci je napisal svojo studijo ob času, ko se je vrsila v Pragi tista dolgočasna »vseslovanska« komedija, ki ni imela z idejo demokratskega novega Slovanstva prav nobenega opravila; in prismojena »Edinost« misli, da se naši češki sodrugi solznoginljivo navdušujejo za Kramářa, Hribarja in Hlibovičkega! Kar se pa tiče »nacionaliziranja« socialne demokracije, naj si »Edinost« nič ne beli glave; socialisti vseh narodov so bili vselej bolj in resnično nacionalni; nego različni kričavi narodnjakarji, ki jim je vsa narodna zavest in vse narodno delo — trobojna rjuba.

Suša kot denarni vir — za cerkev. Ob letošnji hudi suši so uprizarjale na Glincah pri Ljubljani delavke iz tabačne tovarne procesije za dež v novo cerkev, ki so jo letos dozidali. Vsaka taka pobožnost pa mora biti tudi združena z »ofrom«. Kdo in po čigavi iniciativi so se prirejali ofri, nam ni znano, reči pa smemo, da tako izkoriščanje verskega čuta tobačnih delavk, ki si svoj denar zaslužjo s svojimi rokami, ni na mestu. Pomislimo le, kako ogromne vsote denarja ima katoliška cerkev v Avstriji in da ta kapital narašča vsako leto za več lepih milijonov, in da se s tem le kupiči imetje mrtve roke, ki ne bo dala našlo ljudstvu dobička nego le robstvo.

»Slovenski Narod« — proti konsumentom! List dr. Tavčarja se kaže v čimdalje lepši luči. Prav tako — bodo saj tisti elementi, ki so doslej tupatam verjeli frazam tega lista, korenito ozdravljeni! »Slov. Narod« je stopil popolnoma na stran pivovarnarjev in seve — proti ljudstvu. Piše, da ni prav, da ljudstvo podraženo pivo bojkotira. In celo hud, strašansko hud je na vse tiste, ki se ne puste od pivovarnarjev in gostilničarjev odirati. Zlasti pa se je spravil z vso silo na socialno-demokratsko stranko, ki je vzbudila ljubljanske konsumente na nege. Mi mu ne zamerimo tega! »Slov. Narod« pač stori vse za kapitaliste, saj je glasilo stranke »tistih, ki v deželi kaj premorejo« (to so besede dr. Tavčarja glede tega, kdo so liberalci). Tudi proti pravkar ustanovljenemu konsumentnemu društvu se je postavil po robu. No, no! g. Malovrha in njegove solrpine naj čisto nič ne peče ta stvar. Če ga pa bo, bomo že popihali na njihove ranice. Pribito pa bodi: »Slov. Narod« je proti — konsumentom. Konsumentje pa bode proti »Slov. Narodu«!

Železničarska veselica pod imenom »Porcijunkula v Šiški« bo nepreklicno 2. avgusta popoldne. Začetek ob 3 uri. — Koghanje za dobitke se prične 26. julija ob 9. uri zj. Zglasiti se je na kegljišču. — Vstopnina na veselico: v predprodaji 30 vin., pri blagajni 40 vin. — Zabava bo izvrstna.

Socialni pregled.

Iz življenja vajencev. Pod tem naslovom smo v št. 54 »Rdečega Praporja« objavili nekatere zanimivosti in dosegle smo že nekaj vspeha. Obrtni nadzornik je že ogledal tisto imenitno posteljo v Irkičevi delavnici in je tudi gospé mojsterci povedal, da naj preskrbi drugo prenočišče, oziroma posteljo za vajenca. Predno pa se vajenci loči od tiste kiste, bi bilo priporočljivo, da jo ljubljanska obrtna oblast fotografira za spomin, kako se je leta 1908 živeło v beli Ljubljani; ali pa da se odkupi za bodočo galerijo na Gradu in se začasno izrači v oskrbo kiparju Zajcu, ki je itak že tam. Tisti srečni vajenec zdaj začne delati zjutraj pol ure pozneje, zvečer pa neha pol ure prej, vendarle dela še zmirom 12 ur na dan — dasi kovinska zadrga določ delavni čas na dnevni 10 ur. Odmora med delavnim časom, ki ga zakon določa, pa še zdaj ni v tej delavnici. Ko je gosp. Irkič zvedel, kaj je naš list pisal, je dva fanta okl. fital in enega s tako silo, da mu je iz nosa in iz ust kri tekla in je imel vso srajco krvavo; kaj poreče o tem državno pravdnistvo, bomo poročali pozneje. — Pri Bremcu se je vsled našega opomina delavni čas za vajence skrajšal za cele tri ure. Začno zjutraj ob 1/6. uri in delajo zvečer do 1/7. ure. Pretepel gospod Brema pač ni vajencev, ampak samo vpil je nad njimi ta vzorni katolik z gospo mojsterco vred. Pri Vossnerju smo pa kratek proces naredili; enostavno in najbolj priporočljivo je, takemu mojstru odvzeti vajence; in to smo tudi storili. Kakor dolgo je popreje čakal, da je enega dobil, še dlje bo čakal, da dobi drugega; in med tem časom se bodo že umirili njegove živci. Rek velja:

»Če sebi ne želiš klofute, jih tudi drugemu ne daj!« Pozneje prinesemo poročila tudi o drugih mojstrih, ki nič boljše ne delajo z vajenci, ter bomo poučili obrtno oblast o njenem delokrogu.

Shodi.

Sinočnji shod proti draginji, ki se je vrsil na vrtu »Narodnega Doma«, je postavil na laž »Slovenski Narod« in magistratno gospodo. »Narod« in Hribar trdita vonomer, da je ljubljansko prebivalstvo zadovoljno s sedanjo draginjo; na shodu se je zbralo poldrugi tisoč ljubljanskih konsumentov, ki so glede draginje povsem drugega mnenja kot sita gospoda okrog »Naroda« in na magistratu. Za politično spodobnost ljubljanskih drž. in deželnih poslancev ter občinskih očetov je zelo značilno, da nihče izmed njih ni čutil potrebe, približati se konsumentom, vzlic temu, da so bili izrecno vabljeni. Ljubljanski prebivalci so prav dobro občutili žaljivo vedenje ljubljanskih poslancev, spoznali so, da se jim ti ljudje z medenimi besedami le sladkajo ob volitvah, sicer pa jih ne poznajo. In to spoznanje je silno koristno, da se Ljubljana slednjič vendar enkrat otrese svojih političnih škodljivcev. V sredi ljubljanskih prebivalcev se posaja vedno odločnejše, vedno konkretnije misel, da je treba sedanji bojkot raztegniti tudi na politične izkoriščevalce, ki žepom ljubljanskih konsumentov niso nič manj nevarni kot gospodarski kartelasi. — Shod je otvoril sodr. Petrič, ki je bil z vzklikom izvoljen za predsednika. Sodr. Kocmur je poročal o včerajnji občinski seji, ko so se magistratovci pod utiskom zadnjih naših shodov vendarle zganičili ter sklenili nekaj pohlevnih sklepov. Stvarno je kritikoval veliko županovo ljubezen do mesarjev. Govornik je povdarjal, da konsumentje se ne smejo dati uspati vsled teh sklepov obč. sveta, temveč morajo gledati, da se sklepi natanko in z vso resnobo izvedejo. Sodr. Ant. Kristan je razkril vso hinavščino, ki jo uganja meščanska politika in meščansko časopisje povodom te draginje. »Slovenec« kriči proti draginji, njegovi poslanci pa glasujejo v drž. zboru za draginjo. Isto počenjajo Hribar in njegov časnikarski repek — »Slov. Narod«. Ljubljansko ljudstvo vidi, da so edinole socialno-demokratski poslanci z Dunaja, Českega zastopali njegove interese ob najtrdovratnejšem odporu slovenskih meščanskih poslancev, vidi, da je tudi v Ljubljani le soc. demokracija energično organizirala akcijo proti draginji in priborila delne vspehe, kaj čuda, če se odvrta od meščanskih političnih hinavcev. »Slov. Narod«, to glasilo mesarjev, pivovarnarskega kartela in oderuhov z živili sploh, se zaletuje v novo konsumno organizacijo; s kakšnim vspehom, se razvidi iz tega, da se je v tem kratkem času priglasilo okrog 300 članov. Govornik na podlagi vspehov iz drugih krajev pozivlja, da vstopijo ljubljanski konsumentje v novo organizacijo, ki je edino obrambno sredstvo proti večnim tem atentatom. — Predsednik in sodr. Kocmur zavrneta energično in z vsem povdarem žaljivke, ki jih je izustil Žargi proti tobačnemu delavstvu; sodr. Kocmur je ob tej priliki z ostrimi, pravičnimi besedami obsodil nesramno igro, ki jo uganjajo klerikalci in liberalci z delavstvom. Na to je bila soglasno sprejeta sledišča resolucija sodruga Kristana, ki se izroči ljubljanskemu občinskemu svetu: Glede na splošno draginjsko stanje pozivljamo na vrtu »Narod. doma« zbrani ljubljanski konsumentje občinski svet, naj oživotvori »socialno komisijo«, v katero naj pritegne tudi zastopnike širokih slojev konsumajočega ljudstva, te komisije naloga pa naj bo, proučevati sredstva, kakor: lastni mlin, lastna mesnica i. t. d., ki naj pomagajo konsumentom proti neprestanose ponavljajoči draginji in njenim povzročevalcem. — Predsednik je še pozival vse navzoče, da naj še nadalje vztrajajo v započetem boju, ki ne more ostati brez vspeha ter nato zaključil lepi shod.

Shod. V nedeljo, 26. t. m., popoldne bo na Jesenicah javen ljudski shod z dnevnim redom: »Delavstvo in draginja«. Poročevalec iz Ljubljane.

Iz Idrije. 19. t. m. dopoldne v pivarni pri Črnuem orlu se je vrsil znamenito obiskan shod; poročal je o draginji sodr. Anton Kristan, ki je z drastičnimi besedami opisal vzroke draginje. Pozival je v organizacijo, ker edino tedaj se je mogče uspešno braniti proti povzročiteljem draginje, kadar so organizacije izkoriščevanega ljudstva močne. Nazadnje je predlagal glede cene mesa primerno resolucijo na obč. svet idrijski, ki se je enoglasno sprejela. — O rudarskih razmerah so govorili razni sodrugi, glavno sodr. I. Straus in sodr. I. Kokalj. — Pivo se tudi v Idriji bojkotira. Po 20 vin. vrček je parola. Delavci se trdno drže. Nad pisavo »Slov. Naroda«, ki zagovarja oderuhe s živili, se pa vsi hudujejo. Proč s tem listom, ki je proti ljudstvu!

Iz stranke.

Organizacijam. Opozarja se vse strankine organizacije po Slovenskem, da za prvo polletje l. 1908. odračunajo strankin davek. Naslov blagajnika je Fr. Bartl, Ljubljana, Dunajska

cesta 20. — Katera organizacija želi od strankinega tajništva referenta za shod, naj vsaj deset dni popreje piše na »Tajništvo jugoslovanske soc. dem. stranke«, Ljubljana, Dunajska cesta 20.

Konsumentje, pozor! Kdor želi pristopiti v »Konsumno društvo za Ljubljano in okolico«, naj se zgleda v »Delavski tiskovni družbi v Ljubljani« (Dunajska cesta 20) ali pa pri sodr. Josipu Petriču, Udovcu, Rakovcu, Budi in vseh onih, ki so bili že objavljeni v sredinem »Rdečem Praporju«. Pristopnina znaša eno krono, delež pa 20 kron. — Konsumentje v Ljubljani in okolici! »Slovenski Narod« je že začel udrihati po konsumnem društvu, kar je dobro znamenje. Naj lajajo na nas, to pomeni, da je naša stvar dobra. Zatorej, na delo!

Železničarji, pozor. Te dni je vzbudila po Slovenskem precej hrupa zadeva šentlojrenske mlekarne. Državni posl. dr. Hočevar (klerikalec) je vložil tudi tozadevno interpelacijo v drž. zboru. Cela reč je naperjena proti časti železničarskega delavstva. Vendar bodite mirni, in počakajte ukrepov organizacije, ki zadevo preiskuje. Zdi se nam, da se Vas hoče od klerikalne strani oblatiti namenoma, ker ste seveda po večini razredno organizirani delavci.

Strokovni pregled.

Poziv na konferenco ljubljanskih strokovnih organizacij. V nedeljo 26. t. m. dopoldne (začetek točno ob 9 uri zjutraj) se bo vršila konferenca ljubljanskih strokovnih organizacij z dnevnim redom ki se je na vabilih vsem organizacijam že naznanil. Prosi se vse delegate, da pridejo točno. Lokal: Hotel Ilirija, zadaj, levo.

Zidarji, pozor! Ker se v Spljetu (Dalmacija) še ni popolnoma končalo mezdno gibanje zidarjev, so vsi zidarji naprošeni, naj ne hodijo v Spljet. Kdor pa želi daljših pojasnil, se naj obrne na »Savez medu zidarstva« v Spljetu.

Strajk v Medvodah in Goričanih. V soboto zjutraj je ustavilo delavstvo v Medvodah in Goričanih delo. Hočejo zboljšanje plač. — Delavstvo v Medvodah in Goričanih je v glavnem razredno indiferentno. Vodi ga tamošnji župnik po navodilih ljubljanskih klerikalcev. Mi želimo delavstvu najboljše vspehe, bojimo se pa, da jih klerikalci puste na cedilu, ker ne verjamemo, da bi klerikalci tudi tu pošteno z delavci mislili. Zanjč so delavce v Bistrici na Koroskem prav grdo speljali na led.

Delavsko gibanje in kolektivne mezdne pogodbe. V poslednjem desetletju je nepričakovano poskočilo število sklenjenih kolektivnih mezdnih pogodb med delojemalci in delodajalci v najrazličnejših produkcijskih strokah. Na mesto poedine pogodbe, ki je določala vzajemno razmerje obeh pogodbenih strank, stopa čez dalje bolj nova pogodbeni oblika, pri kateri aktivno ne sodelujejo vsi zainteresirani, temveč le njih zastopniki. Kakor individualna mezdna pogodba ni bila drugega kot ugovor, kako, pod kakšnimi pogoji bode delavec delal, t. j. proizvajal svojemu delodajalcu nadvrednost, prav tako je tudi s kolektivno mezdno pogodbo. Za obe stranki pa ima slednja vendar toliko ugodnosti, da je za nekatere obrti priporočljiva in naravnost potrebna. Delodajalci si z njo ugotove stalnost delavnih in mezdnih razmer, tedaj produkcijsko stabilnost. Delavcu pa omogoča, da izkoristi produkcijske razmere, ves domači in tuji trg; v to svrhu treba seveda posameznikov, ki se brez prestanka pečajo z delavnimi in proizvodnimi razmerami, to so predvsem funkcionarji strokovnih organizacij.

Ti morejo nastopati tem odločnejše, čim večja množica stoji za njimi, čim bolj so uverjeni, da se ne pogajajo z enakoveljavnim kompacišcentom. Ni še dolgo tega, ko so podjetniki odklanjali sleherni pogajanje z delavci, ali celo tujimi ljudmi o zadevah »lastne hiše«, v kateri so, tako so govorili, neomenjeni gospodarji. Strokovno gibanje jih je naučilo drugega mišljenja. Čim silnejše je postajalo, tembolj je posegalo v delavne spore ter privedlo »gospodarje v lastni hiši« do kapitulacije, do pogajanja z delavci.

Pri kolektivnih pogodbah se ne sme pozabljati na razredni značaj sedanjega gospodarskega reda. S taktičnih razlogov se priporoča v dobah produkcijske ali trgovske krize sklepanje pogodb pod manj ugodnimi pogoji, toda le za kratek čas. Nikogar pa naj ne slepi mir, ki nastopi po sklenjeni pogodbi. Med obema interesentoma ne more biti trajnega miru; močna so le premirja, v katerih se treba pripravljati k novim bojem, to izvira iz nabelnega nasprotja med interesi pogodbenih strank.

Delavci dosegajo s strokovnimi organizacijami ugodnosti, ki bi jih sicer ne dosegli, toda vsi ti vspehi jih ne smejo uspavati. Vsi današnji vspehi so le majhni obrok ogromnega dolga, ki se ga da zravnavati le s premembo podlage, na kateri je bila sklenjena delavna pogodba, le z odpravo kapitalističnega družabnega reda. Nespametno bi bilo pričakovati to družabno premembo v najkrajšem času. Zgodovina ne dela skokov, toda pospešiti se da njen tempo. Kolektivne mezdne pogodbe so zgodovinska nujnost, nastala vsled veleprodukcije, ki združuje predstavitelje kapitala in dela. Če priznavamo delo za edini vir vrednosti in če je kapital le mrtvo delo, kakor pravi Marx, ki ga živo delo

pregiblje in razmnožuje, tedaj smemo s tem večjo samozavestjo zahtevati koncesij od teh, ki so jim le pravne norme in gospodarska sila izročila nadvlado tam, koder je v resnici stvarjajoč element le delavna sila delavčeva.

Organizovani delavci morejo s kolektivnimi pogodbami korak za korakom zboljšavati svoje gmočno stanje, tem uspešnejše, čim trdnjše in čim več jih je organiziranih. Za popolno osvoboditev delavnega razreda pa treba poleg strokovnega gibanja predvsem, da si organizirani, razredno-zavedni proletarijat osvoji vso politično moč v državi.

Mednarodna strokovna organizacija. Pravkar je izšlo poročilo o mednarodnem strokovnem gibanju l. 1906. V trinajstih državah, ki so zastopane v tem poročilu, je organiziranih skoro 6 milijonov delavcev.

Država	v industriji, trgovini, transportu vseh oseb	ženskih	v poljedelstvu
Anglija	2.106.283	150.000	—
Nizozemsko	128.645	4.450	200
Belgija	158.116	5.460	—
Dansko	97.360	7.842	1.072
Švedsko	193.077	13.047	7.847
Norveško	25.339	1.010	—
Nemčija	2.215.165	140.554	—
Avstrija	445.618	51.838	2.652
Ogrsko	129.332	5.503	25.000
Srbsko	5.350	550	—
Bulgarsko	5.000	—	—
Italija	202.120	1.752	71.629
Špansko	30.014	—	1.491

Skupaj 5.742.324 372.006 108.891

O dohodkih in izdatkih je podano poročilo le z 12 držav in sicer za 4.483.173 članov. Letni dohodki so znašali 123.608.776 kron, in izdatki 105.978.091 kron. Najvišje izdatke za podpore izkazuje Anglija; tej sledita Nemčija in Avstrija. Poleg tega je izdala za stavke največ Nemčija in sicer 17.273.608 kron, Anglija 3.726.755 kron in Avstrija 1.924.657 kron. Imetja so imele navedene organizacije v upravnem letu 1906, 177.600.980 kron.

Putniki v Ameriko
Kateri želijo dobro, po ceni in
zanesljivo potovati naj se obrnejo
na
Simona Kmetek
v Ljubljani Kolodvorske ulice 20
Biskupova ulica 10

Zahtevajte
po vseh gostilnah,
kavarnah in
brivnicah

Rdeči Prapor!

KAVARNA

**„Unione“
preje „Tedesoo“ v Trstu**

se priporoča cenjenim sodrugom najtopleje. Na razpolago so vsi važni in slovenski, italijanski in nemški listi. Vse pijače poceni. Napitnina je izključena.

V prodajalni

„DELAVSKE TISKOVNE DRUŽBE“

v Ljubljani

na Dunajski cesti št. 20 (nasproti kavarne Evropa)
se dobe sledeče knjige in brošure:

H. Kirchsteiger: „Pod spovednim pečatom.“

I. knjiga 2 K 60 v., druga knjiga 2 K.

P. Mihalek: „Iz nižin življenja.“ Cena 1 K.

Abditus: „Občinski socializem.“ Cena 70 v.

A. Kristan: „Socializem.“ Cena 20 vin.

„Socialna demokracija in kmetiško ljudstvo.“ Cena 10 vin.

A. Kristan: „Zakaj smo socialisti.“ Cena 14 vin.

K. Marks in F. Engels: „Komunistični manifest.“ Cena 40 vin.

K. Kautsky: „Kdo uničuje proizvodnjo v malem?“ Cena 30 vin.

K. Kautsky: „Proletariat.“ Cena 30 vin.

„Kapitalistični razred.“ Cena 30 vin.

A. Kristan: „O konsumnih društvih.“ Cena 20 vin.

L. Wahrmund: „Katoliško svetovno naziranje in svobodna znanost.“ Cena 70 v.

S. Machar: „Magdalena.“ Cena 2 K.

„Program socialne demokracije.“ Cena 4 vin.

„Vun enako volilno pravico.“ Cena 4 vin.

„Zvišanje duhovniških plač.“ Cena 10 vin.

Kdor naroči več izvodov,

!! dobi znaten popust. !!

Vsa pisma se naj naslavljaajo na

„Delavsko tiskovno družbo“ v Ljubljani

Dunajska cesta št. 20.

Prodajam okoli 8000 metrov

ostankov posteljnega platna

(kannas) zajamčeno! Izkvaliteta, samo izbrani ostanki po 8—16 metrov kos, za popolno posteljno perilo 1 meter po 22 krajcarjev. Razpošilja se najmanj 40 metrov po poštnem povzetju.

S. Stein, tovarna za platno

Nachod na Češkem.

Zaloga

Meščanske budjeviške pivovarne

Leopold Tomažič v Ljubljani

priporoča svoje priljubljeno in izborno pivo v sodčkih in steklenicah. Edino konkurenčno in nekartelirano podjetje na Kranjskem.

Telefon števil. 177.